

Тоо Бүртгэлийн Товчоо

Тоо бүртгэлийн товчоо 1924-11-26-анд улсын анхдугаар Их хурлын 14-р тогтоолоор нийслэл хотын нэрийг Улаанбаатар хот гэж нэрлэхээр тогтоосон.

1925-12-11-энд Улсын 2 дугаар Их хурлаар хотын захиргааны дүрэм дөчин есөн зүйлийг баталсан байна.

Хотын захиргааны гүйцэтгэх газар нь долоон тэргүүлэгчидтэй, түүний дарга, орлогч, нарийн бичгийн дарга нар нь товчоо болон бүрэлдэж байсан бөгөөд хэлтсүүд нь Ерөнхий хэлтэс, Ардыг гэгээрүүлэх хэлтэс, Ардын эрүүлийг сахих хэлтэс, Аж үйлдвэрийн хэлтэс /энэхүү хэлтэст санхүү, аж ахуй, тоо бүртгэх салбарууд хамаарагдаж байв/-тээ байхаар заажээ. Хэлтсүүд нь тухайн үеийн байдлаас өөрчлөгдөж байжээ. Албан газар, цэрэг, үйлдвэрийн хэлтсүүдтэй болсон байна.

1931-9-21-энд УБХ-ын тэргүүлэгчид, Засгийн газрын хамтарсан хурлын тогтоолоор Төв аймаг Улаанбаатар хотын захиргааны нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн Улаанбаатарт төвлөрүүлэх, Улаанбаатар хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг 10 дугаар сарын 1-энд хийх, сонгууль хийсний дараа Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргааны нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн Улаанбаатарт төвлөрүүлэх, Улаанбаатар хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг 10 дугаар сарын 1-энд хийх, сонгууль хийсний дараа Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргааг татан буулгасанд тооцох, Улаанбаатар аймгийн захиргааг гишүүд 11, орлогчдыг 5 хүнээр аймгийн захиргааны байгуулалтыг тэргүүлэгч, орлогч, нарийн бичгийн дарга, ерөнхий хэлтэс, цэргийн хэлтэс, хөдөө аж ахуйн хэлтэс, санхүүгийн хэлтэс, хотын нийтийн аж ахуйг эрхлэх хэлтэс, ардыг гэгээрүүлэх явдлын хэлтэс, Цагдан сэргийлэх явдлын хэлтэс, Улсын хянан байцаах бүртгэлийг Эрхлэх товчоо зэрэг зохион байгуулалтаар тогтоожээ.

1931 оны 9 дугаар сарын 21-энд Улаанбаатар хотын тэргүүлэгчид, Засгийн газрын хамтарсан хурлаар, Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргаа, нутаг дэвсгэрийг нэгтгэн төвлөрүүлж, “Улаанбаатар” хэмээх аймгийн захиргаа байгуулах, сонгуулийг мөн оны 10 дугаар сарын 1-энд хийхээр тогтоожээ.

1932-5-27-энд Сайд нарын Зөвлөлийн 9-р тогтоолын 3-р зүйлээр 1931 онд Төв аймаг ба Улаанбаатар хотын захиргааг нэгтгэсэн нь үр дүн өгөөгүй учир салгаж аймаг, хотын захиргаа тус тусад нь байгуулахаар тогтоожээ.

1932 оны 10 сард Улаанбаатар хотын захиргааг Төв аймагтай нэгтгэж Улаанбаатар аймгийн Захиргаа болгосон.

1933 оны СнЗ дахин шинэ дүрэм баталж УБ-ийн захиргааг СнЗ-д шууд харьяалуулан захирагдах засаг захиргааны нэгж болгосон. тэр жилдээ хотыг 6 хороо болгож хороодын дарга нарт сумын даргын эрх үүргийг гүйцэтгүүлэв.

1933-7-18-анд Сайд нарын Зөвлөлийн Ерөнхий сайдын 5 дугаар тушаалаар үндсэн хуулиуд зааснаар аливаа тамга тэмдэг дөрвөлжин ба болдоор хийгдсэн байх ёстой атал орон нутгийн яам газруудын тамга дугараг резинээр хийгдсэн нь буруу учир хураан авч үндсэн хуулиуд зааснаар шинэчлэн хийлгүүлэхээр заажээ.

1933 оны 12 дугаар сарын 29-нд Сайд нарын Зөвлөлийн 42 дугаар тогтоолын 4 дүгээрзүйл ээр 1930 онд батлагдсан Улаанбаатар хотын захиргааны дүрмийг шинэчлэн баталж, эл дүрэмд хотын захиргаа нь Сайд нарын Зөвлөлийн шууд харьяалалд засаг захиргааны нэгж болохыг заасан бөгөөд бүтцийг нь: Аж ахуйн хэлтэс, Санхүүгийн хэлтэс Паспорт, бичиг эрхлэх хэлтэс, Ардын гэгээрэл боловсролын тасаг, Хотын ариун цэврийн хянан харгалзах газар, Бичиг хэргийн анги, Барьцаалан зээлдүүлэх Ломбардын газар Галын аюулаас хамгаалах газар, Цагдан сэргийлэх газар, Шүүх, Прокурор зэрэг байна.

1937 оны 2 дугаар сарын 13-анд Улаанбаатар хотын тэргүүлэгчид, СнЗ-ийн хамтарсан 4/2 дугаар тогтоолоор хотын захиргааг өөрчлөн “Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яам” болгохоор тогтоосон байна.

1937 оны 2 сарын 5-анд СнЗ-ийн тогтоолоор Улаанбаатар хотын Захиргааны эрхийг өргөтгөн яамны эрх хэмжээнд хүргэж, хотыг захирах яам хэмээн нэрлэж яамны даргыг СнЗ-ийн жинхэнэ гишүүн болгожээ.

1937 оны 05 дугаар сарын 4-нд Улсын бага хурлын тэргүүлэгчдийн хурлаар Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталсан ба үндсэн хуулийн дагуу нийслэл хотын яам нь хотын ба хороодын хурлаар батлагдахаар заажээ.

СнЗ, Улсын бага хуралд захирагдах ба сайд нь СнЗ-ийн гишүүн байхаас гадна хотыг захирах яам нь 9 тэргүүлэгч, 3-н орлогч-тойгоор хотын хурлаас сонгогддог байсан.

1937 оны 02 дугаар сарын 13-анд Сайд нарын Зөвлөлийн 2 дугаар хурал, Улаанбаатар хотын Тэргүүлэгчдийн 4 дүгээр тогтоолоор 02 зүйлээр Улаанбаатар хотын захиргааг өөрчлөн "Улаанбаатар хотыг захирах яам" болгосон.

1937-4-23-анд Сайд нарын Зөвлөлийн 12 дугаар хурлын 4-р зүйлээр Нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ.

1937-5-4-өд УБХ-ын тэргүүлэгчдийн хурлаар нийслэл Улаанбаатар хотыг захирах яамны дүрмийг баталжээ. □ Мөн дүрмийн 4-р бүлэгт Хот захирах яамны дотоод зохион байгуулалт нь □ - Хот сайжруулах хэлтэс /орон сууцны тасаг, түлээ мод бэлтгэх газартай/ □ - Захирах тушаах хэлтэс □ - Санхүүгийн хэлтэс □ - Цэргийн хэлтэс □ - Ардын боловсролын хэлтэс □ - Пи оны /паспортын/ хэлтсүүдтэй байх.

1932 оны 8 дугаар сарын 22-онд Сайд нарын Зөвлөлийн 9 дугаар хурлын 3 дугаар зүйлээр Төв аймаг, Улаанбаатар хотын захиргааг салгаж байгуулахаар шийдвэрлэсэн юм.

1938 оны 04 дүгээр сарын 1-энд СнЗ-ийн хурлаар хот сайжруулах комиссын төслийг хэлэлцээд баталсан. 1939 оны 3 сард улсын 22 дугаар бага хурлын тогтоолоор “хотыг захирах яам” хэмээн нэрлэхийг “Улаанбаатар хотын захиргаа” хэмээн нэрлэх болсон.

1940 онд батлагдсан БНМАУ-ын үндсэн хуулиар “Улаанбаатар хотын бага хурлын тэргүүлэгчид” хэмээн тогтоосон.

1940-10-3-анд Сайд нарын Зөвлөлийн 50-р хурлын 8-р зүйлээр Улаанбаатар хотын хөдөлмөрчин ардын хурал ба хотын захиргааны дүрмийг баталжээ.

1960-4-7-энд Сайд нарын Зөвлөл, Намын Төв Хорооны 167/99-р тогтоолоор аймаг, хотод тоо бүртгэлийн товчоо байгуулжээ. 1960-4-13-анд Сайд нарын зөвлөлийн 183-р тогтоолоор Улаанбаатар хотын тоо бүртгэлийн товчоог Сайд нарын Зөвлөлийн тоо бүртгэлийн төв газрын харьяа газар гэж баталжээ.

1962 онд Ардын депутатуудын хурлын гүйцэтгэх захиргаа хэмээх болсон. БНМАУ-ын АИХ-ын Тэргүүлэгчдээс 1965 оны 04 сарын 14-ний өдөр гаргасан 79 дүгээр зарлигаар хороодыг татан буулгаж, Улаанбаатар хотод Сүхбаатар, Октябрь, Ажилчин, Найрамдал, гэсэн 4 районыг байгуулсан.

1964-12-16-анд Сайд нарын Зөвлөлийн 650-р тогтоолоор Улаанбаатар хотын тоо бүртгэлийн товчооны орон тоог 5 нээгч, сарын цалингийн фондыг 3150 төгрөгөөр баталжээ.